

SPREMLJANJE RODOVITNOSTI TAL SLOVENIJE

NAVODILO ZA VZORČENJE TAL

Kemijska analiza tal je strokovno podlaga za gnojenje kmetijskih rastlin. Glavni namen analize je ugotoviti založenost tal s hranili ter izračunati odmerke gnojil za posameznih kmetijskih rastlin.

Pogoj za pravilno določitev potreb po gnojenju je strokoven odvzem vzorcev tal.

Kdaj se odločimo za kontrolo rodovitnosti oz. kemijsko analizo tal?

Za izvedbo kemijske analize tal se praviloma odločimo vsaka 3 do 4 leta in sicer po spravilu pridelkov v jesenskem času. To velja v primeru, da v obdobju med obema terminoma vzorčenja ne opazimo posebnih težav v rasti in razvoju rastlin, ki bi lahko bile posledica neustreznega gnojenja.

V slučaju težav se za analizo tal lahko odločimo pogosteje. Predhodno se posvetujemo s kmetijskim svetovalcem, saj neustrezno gnojenje ni vedno edini razlog za slabo rast in razvoj posevka.

Kdo lahko strokovno odvzame vzorec tal?

Vzorec tal lahko strokovno odvzame vsak, ki sledi tem navodilom za vzorčenje. Vzorčite lahko sami oz. ga prepustite kmetijskim svetovalcem, ki v jesenskem času zbirajo vzorce tal. Če potrebujete podrobnejša pojasnila, nas povprašajte za nasvet (glej kontakt) ali pa se posvetujete s kmetijskim svetovalcem.

Kdaj odzamemo vzorec tal?

Optimalni čas za vzorčenje tal je po spravilu pridelkov, jeseni, kar laboratoriju omogoča potrebni čas za kemijske analize, vam pa nabavo gnojil, ki vam jih bodo svetovali. Če boste oddali vzorce v analizo zgodaj spomladi, se lahko zgodi, da rezultatov ne bo pred prvimi spomladanskim gnojenjem.

Vzorčenja tal ne opravimo:

- vsaj mesec od zadnjega gnojenja; ker lahko v vzorec zajamemo nerazgrajeno gnojilo;
- neposredno po dežju; zaradi prevelike vlage je bolje počakati, da se tla vsaj malo osušijo.

Če vzorčenje opravljamo redno, se je priporočljivo držati istega časovnega okvira in postopka.

Kaj potrebujemo za vzorčenje tal?

Optimalno opremo za vzorčenje tal sestavljajo sveder za vzorčenje, čisto vedro in vrečka, za talni vzorec. Priporočamo uporabo papirnate ali plastične vrečke. Če nimamo svedra, si pomagamo s čisto lopato. Sveder si lahko tudi sposodimo od kmetijskega svetovalca.

Do katere globine tal vzorčimo?

Globina vzorčenja je odvisna od vrste kmetijske rabe in sicer:

- na travnikih do globine 6 cm;
- na njivah v globini ornice - enakomerno do globine oranja; največkrat do 25 ali 30 cm;
- v trajnih nasadih (sadovnjaki in vinogradi) odzamemo 2 vzorca tal:
 - iz globine 0-20 cm in
 - iz globine 20-40 cm.

Pomembno je, da vzorec tal odzamemo enakomerno iz celotne globine vzorčenja.

Kako opravimo vzorčenje tal?

Oprema:

- čisto vedro
- sveder ali lopata; najbolje 'štiharica'.

Enakomeren odvzem vzorca po celotni površini parcele:

Povprečni vzorec tal odvezamo enakomerno po celotni površini parcele. Ta je sestavljen iz več podvzorcev. Njihovo število je odvisno od velikosti parcele. Velja, da za povprečno veliko parcelo (okoli 1 ha) zadostuje 15 do 25 podvzorcev oz. odvzemnih mest.

Na posameznem mestu v vedro odvezamo približno za pest velik vzorec tal (=podvzorec tal) enakomerno po globini vzorčenja. Pri izbiri odvzemnih mest se izogibajmo raznim "nepravilnostim" na parcelah (preveč /premalo humozna tla, onesnažena, neizenačena, mesta z ostanki organskih gnojil, peskom, kolotekom ipd).

Homogenizacija:

Po odvzemu vseh podvzorcev tla v vedru rahlo zdrobimo in zelo dobro premešamo. Pri tem odstranimo rastlinske ostanke, kamenje in druge primesi. Nato odvezamo približno 1 kg povprečnega vzorca tal za analizo. Optimalna količina vzorca tal je 1 kg.

Za vzorčenje si je treba vzeti čas.

Bistvene napake pri vzorčenju so:

- neenakomerno razporeditev vzorcev;
- premajhno število podvzorcev;
- primesi, ki vplivajo na določitev hranil (ostanki gnojil, trave, prevelika količina korenin ipd.)

Kako označimo vzorec tal?

Vzorec tal takoj po odvzemu pravilno označimo in opremimo z naslednjimi podatki:

1. Na vrečko vzorca napišemo:

- ime, priimek in naslov in po možnosti številko mobilnega telefona;
- identifikacijo številko kmetijskega gospodarstva (KMG-MID);
- datum vzorčenja;
- raba tal (njiva, travnik, sadovnjak, vinograd,).
- podatek o lokaciji zemljišča:
 - GERK številko in domače ime; ali
 - parcelno številko in katastrsko občino (npr.: 324/2 , KO 1234); oz.
 - koordinate središča parcele (lahko geografske ali GK po D48 ali D96)

2. v vrečko lahko priložimo tudi listek s podatki o vzorcu (opcija – obrazec VzorčenjeTal-Listki)

3. vrečko dobro zapremo;

4. podatke o posameznih vzorcih tal si zapišemo tudi v lastne beležke, da bomo lahko posamezne vzorce tal prepoznali ob prejemu rezultatov analiz (obrazec ZapisnikInSeznam)

Kaj storimo, če je vzorcev več?

Če želimo oddati v analizo več vzorcev, priložimo zapisnik vzorčenja s seznamom vzorcev tal.

Vedno priložimo svoje kontaktne podatke (telefonska številka, e-pošta ipd.), da v primeru pomanjkljivih informacij lahko povprašamo za dodatna pojasnila.

Kako ravnamo z vzorcem tal po odvzemu?

Po odvzemu vzorec v čim krajšem času dostavimo v laboratorij.

To lahko storite sami ali za vas to opravi kmetijski svetovalec.

Obrazci in sezname in informacije

so na voljo tudi na spletni strani www.kis.si/OKENV - glej povezavo KRT

Dodatne informacije:

Janez SUŠIN, univ. dipl. inž. agr.

E: Janez.Susin@kis.si; T: (01) 2805 152